

*Wilchar (m.) op de vernissage van de tentoonstelling Wilchar * Superstar,
in het Caermersklooster, Gent, december 2001-januari 2002*

De grote reis van Wilchar (1910-2005)

Rik Hemmerijckx, historicus

Wilchar genoot duidelijk van de belangstelling die er de laatste jaren rond zijn figuur gegroeid was. Getooid met zijn bolhoed en muizenval was hij zowat de tegenpool van die andere bekende Belg en kunstenaar die van zijn bolhoed zijn handelsmerk had gemaakt, René Magritte. Terwijl Margritte zich opwierp als boegbeeld van het Belgisch surrealisme wilde Wilchar vooral zichzelf vertegenwoordigen. Wars als hij was van alle academismen, avant-gardes en de commercie die er mee gepaard gaat zal men hem dan ook niet terugvinden in de grote overzichtswerken van de Belgische kunst. Hij noemde zichzelf trouwens geen kunstenaar, maar een volkse beeldenschepper, "*un imagier populaire*". Zijn maatschappelijk engagement loopt als een rode draad doorheen zijn oeuvre, maar hij is zeker geen partijkunstenaar.

Wilchar (Willem Pauwels °1910) begint zijn carrière als afficheontwerper. De affiches die hij in de jaren 1934-1938 realiseert voor allerlei linkse partijen en organisaties behoren tot de sterkste van die tijd - Amsab gaf er trouwens een mooie catalogus van uit. Tijdens de oorlogsjaren engageert hij zich in het communistisch verzet, ligt hij mee aan de basis van de Contact-groep, animeert hij een verzetsblad voor kunstenaars (*Art & Liberté*), en belandt hij uiteindelijk in het concentratiekamp van Breendonk. Zijn gouaches over het leven in Breendonk vormen een blijvende getuigenis over de ellende en de terreur die in het kamp heersten.

Na de oorlog zoekt hij opnieuw aansluiting bij het communistisch kunstenaarsmilieu, maar naast een coryfee als Somville voelt hij zich niet echt op zijn plaats. Hij trekt zich terug op zijn artistieke eiland. In de jaren 1950 en 1960 legt hij zich vooral toe op het schilderen van landschappen en stadsgezichten in een sobere, figuratief-realis-

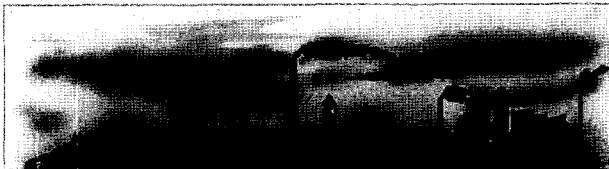
withhar
35.

SAUVONS THAELMANN

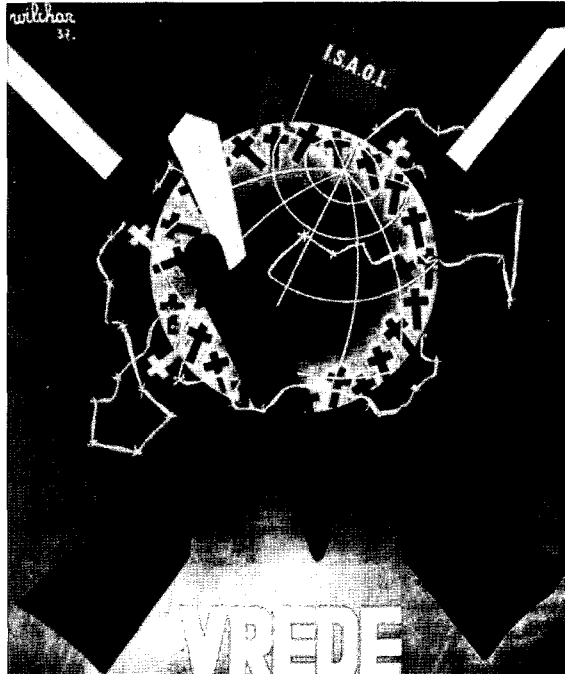

MEDITEZ SUR LES CRIMES DU FASCISME
AIDEZ L'ESPAGNE REPUBLICAINE

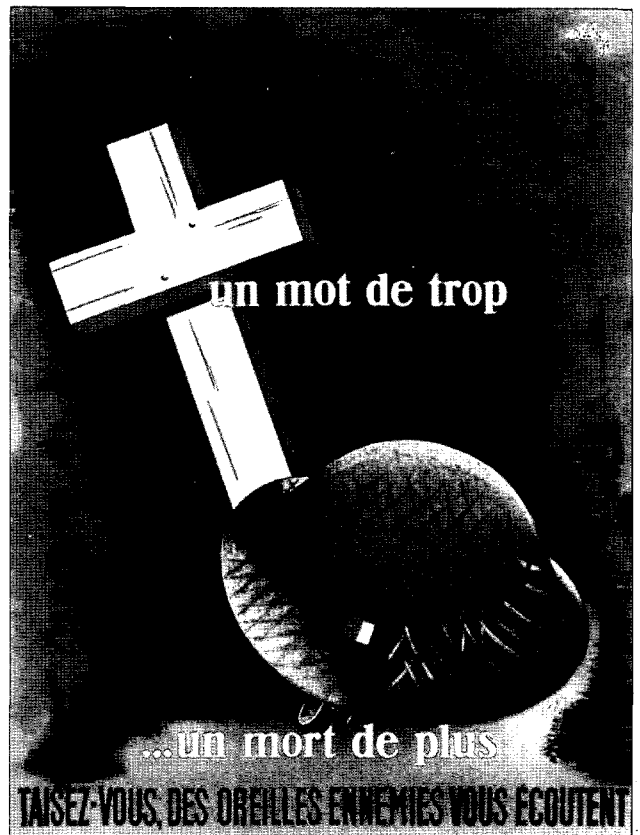

**POUR QUE LES CAPITALISTES
PAYENT LES TAXES INDUSTRIELLES
VOTEZ SOCIALISTE**

withhar
37.

**VREDE
DOOR SOCIALISME
LIGA !**

Een kleine selectie van affiches van Wilchar

tische stijl. Tegelijk blijft hij commentaar geven op de kunstwereld via éénmanstijdschriftjes als *Peint à la Main* of later *L'Impertinent*. Artistiek gezien lijkt Wilchar op een dood spoor te zitten, maar vanaf de jaren 1970 legt hij zich met zijn lino's toe op een nieuwe techniek en na de mei 68-revolte duikt ook de maatschappijkritiek opnieuw in zijn werk op. Zoals Masereel het hem voordeed gaat hij in wit en zwart de strijd aan met de consumptiemaatschappij, de onderdrukking, de bourgeoiscultuur en de sponsorreureur. Meteen krijgt ook een ander aspect van Wilchar de vrije loop, met name zijn tomeloze, meedogenloze spot en satire. Die lijn trekt hij uiteindelijk ook door in zijn schilderwerk. Vanaf 1984 realiseert hij een indrukwekkende reeks schilderijen waarin de Wilchar tot uiting komt die hem uiteindelijk bekend zal maken. Geborsteld in een bont kleurenpallet en stevig verankerend in een volkse, naïef aandoende traditie geeft hij gestalte aan zijn picturaal universum.

Wie de echte Wilchar wil ontdekken zal evenwel naar zijn huis en atelier in het landelijke Alsemberg moeten. Met zijn assemblages van leuk beschilderde objecten, uithangborden en commentaren heeft hij er zijn eigen utopia gecreëerd: een totaal-kunstwerk om in te leven en te werken. Op 28 juni 11., op 91-jarige leeftijd, legde Wilchar zijn penseel definitief weg. Om het met zijn eigen woorden te zeggen: "*Ma valise est prête, le grand voyage peut commencer.*"